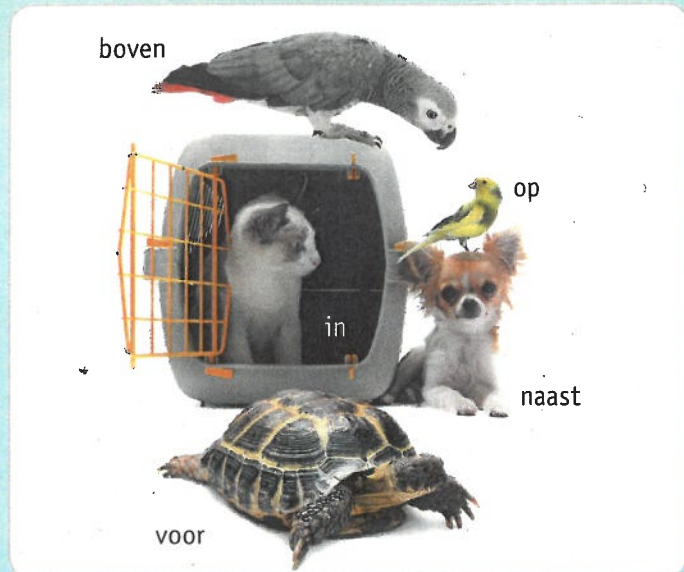

Een **voorzetsel** is een klein woordje zoals *onder, voor, bij, aan*. Voorzetsels geven vaak een plaats aan. Ze staan meestal in de buurt van een zelfstandig naamwoord.

Voorzetsels kunnen ook voor deze woorden staan:
 mij, jou, hem, haar, ons, jullie, hun.
 Of ook voor een groepje woorden:
 voor de grote leeuw, met je beste vriendin, op een crossfiets.

En dit zijn ook voorzetsels:
 vanaf, binnen, tegenover, gedurende, sinds, rondom, tijdens.
 Ze zeggen iets over de plaats, richting of tijd.

Telwoorden zeggen iets over een hoeveelheid of volgorde.
Een telwoord dat iets zegt over de hoeveelheid noem je een **hoofdtelwoord**.
Een telwoord dat iets zegt over de volgorde noem je een **rangtelwoord**.

Er zijn hoofdtelwoorden die precies zeggen hoeveel het er zijn. Bijvoorbeeld *elf* of *dertig*. Er zijn ook hoofdtelwoorden die niet precies zeggen hoeveel het er zijn: *enkele* of *weinig*. Toch zijn deze woorden ook hoofdtelwoorden.

Voor rangtelwoorden geldt hetzelfde. Deze rangtelwoorden zeggen iets over de volgorde: *twaalfde*, *honderdste*. Woorden als *middelste* en *laatste* zeggen niet precies wat de volgorde is, maar het zijn wel rangtelwoorden!

hoofdtelwoorden

een
vier
honderd
veel
weinig
een paar

rangtelwoorden

eerste
vijfde
laatste
middelste
een-na-laatste
tweede

Afbeeldingen zijn vaak duidelijker dan woorden. Iedereen weet meteen wat er bedoeld wordt. Daarom zie je vaak afbeeldingen die zeggen waar iets is, of wat je moet doen. Je noemt zo'n afbeelding een **picto** of een **pictogram**.

Veel bedrijven hebben een **logo**. Dat is ook een soort pictogram. Als je zo'n logo ziet, weet je meteen over welk bedrijf het gaat.

Albert Heijn

In onze taal kennen we alleen letters. Maar er zijn ook talen die niet uit letters maar uit afbeeldingen bestaan. Denk maar aan het Chinees of aan de hiërogliefen uit het oude Egypte.

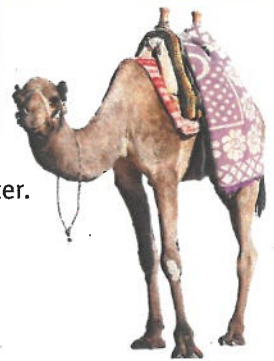
Elke afbeelding stelde een woord voor. Dat heet dan een **logogram**.

Als je twee of drie keer hetzelfde zelfstandig naamwoord, of een naam achter elkaar gebruikt, leest dat niet fijn. Je kunt dan beter in plaats van dat woord een korter woord gebruiken.

Een kameel leeft in de woestijn. *Een kameel* kan lange tijd zonder water.
Een kameel leeft in de woestijn. *Hij* kan lange tijd zonder water.

Fiene zoekt het boek. Fiene kan *het boek* nergens vinden.
Fiene zoekt het boek. Ze kan *het* nergens vinden.

Het woord dat ervoor in de plaats komt, noem je een **persoonlijk voornaamwoord**. Een persoonlijk voornaamwoord verwijst meestal naar een persoon. Maar het kan ook naar een dier of een ding verwijzen.

enkelvoud

ik, me, mij
jij, je, jou, u
hij, hem, zij, ze, haar, het

meervoud

wij, we, ons
jullie, u
zij, ze, hun, hen

Soms staan er in een zin woorden die zeggen van wie iets is: die fiets is van *mijn* broer. Of: dit is *jouw* vriend, *uw* tas, *zijn* moeder, *haar* vader, *onze* hond, *jullie* huis, *hun* familie.

Je noemt deze schuingedrukte woorden **bezittelijke voornaamwoorden**. Het woord *bezit* betekent dat het van iemand is.

Deze tas is van mij.
Dit is mijn tas.

De tas is van mij. → De tas is mijn bezit. → Het is *mijn* tas.
Mijn is een bezittelijk voornaamwoord.

Bezittelijke voornaamwoorden staan vaak voor een zelfstandig naamwoord. Soms staat er een bijvoeglijk naamwoord tussen: mijn nieuwe fiets.

Let op!

Deze fiets is van jou. → Dit is jouw fiets.

Deze jas is van u. → Dit is uw jas.

Bij de bezittelijke voornaamwoorden *jouw* en *uw* is de laatste letter een w.

enkelvoud

mijn
jouw
uw
zijn
haar

meervoud

ons/onze
jullie
hun

In een zin staat altijd een werkwoord: een woord dat zegt wat mensen en dieren doen. De vorm van het werkwoord past bij wie het doet: het onderwerp.

Het **hele werkwoord** is de vorm die in het woordenboek staat. Het hele werkwoord eindigt bijna altijd op ~en: *werken, roepen, wandelen*.

In een zin staat altijd een vorm van het werkwoord: de **persoonsvorm**. Elk werkwoord heeft drie verschillende persoonsvormen:

fietsen	hele werkwoord
ik fiets	de ik-vorm
hij, zij, jij fietst	de hij-vorm
wij, jullie, zij fietsen	de wij-vorm

De wij-vorm is makkelijk. Die schrijf je hetzelfde als het hele werkwoord. De ik-vorm maak je door de ~en van het hele werkwoord weg te laten. Bij de hij-vorm komt er een t achter de ik-vorm. Zo gaat dat bij de meeste werkwoorden. Deze persoonsvormen staan allemaal in de tegenwoordige tijd, maar je kunt ze natuurlijk ook in de verleden tijd zetten:

ik fietste	de ik-vorm
hij, zij, jij fietste	de hij-vorm
wij, jullie, zij fietsten	de wij-vorm

In elke zin staat een werkwoord.

Tobi gaat naar Amerika.
Mijn ouders vertrekken morgen.
Ik ga met het vliegtuig.

Soms staan er ook meer werkwoorden.

Ik durf niet te vliegen.
Gisteren is hij teruggekomen.
Wij hebben lang moeten wachten.

Alle werkwoorden in een zin vormen samen **het gezegde**.
Het gezegde zegt wat het onderwerp doet.

Het vliegtuig is op Schiphol geland.

Wie doet er iets?

Wat doet het vliegtuig?

het vliegtuig

het is geland

het vliegtuig = onderwerp

is geland = gezegde

Sommige werkwoorden zijn samenstellingen.
Ze bestaan uit twee woorddelen. Zoals *aanvallen*, *uitdagen*,
ophouden.

Bij deze **samengestelde werkwoorden** kun je de delen van elkaar
scheiden. Ze staan dan niet naast elkaar:
Ik val hem aan. Ik daag hem uit. Ik houd ermee op.

Als in een zin de twee delen van het werkwoord van elkaar
gescheiden zijn, horen allebei de delen bij de persoonsvorm.

Ik drink de melk op.

De persoonsvorm is: *drink op*.

Bij sommige werkwoorden kun je de woorddelen niet scheiden:

Ik voorspel dat het weer slechter wordt.

Door zijn snelle reactie voorkomt hij een ongeluk.

De leeuw achtervolgt zijn prooi.

Bijvoeglijke naamwoorden zeggen iets over een zelfstandig naamwoord:

een grote boot een verre reis een mooi land.

Er zijn ook woorden die iets zeggen over een bijvoeglijk naamwoord:

een heel grote boot een ontzettend verre reis een bijzonder mooi land

Woorden die iets zeggen over een bijvoeglijk naamwoord noem je **bijwoorden**.

Er zijn ook woorden die iets zeggen over het werkwoord in een zin:

hard lopen mooi schrijven vies smaken

Woorden die iets zeggen over een werkwoord noem je ook bijwoorden.

Aan het begin van elke zin schrijf je een hoofdletter. Maar ook midden in een zin zie je wel eens hoofdletters. Vaak gaat het dan om **eigennamen**. Dat zijn namen van mensen, dieren, straten, wijken en gebouwen. Bijvoorbeeld:
Sophie Bos, Janne van Beers, mijn hond Bello, de Margrietstraat in de Bloemenbuurt en Hotel De Gouden Leeuw.

Je schrijft nog meer woorden met een hoofdletter.
 Feestdagen: *Pasen, Koningsdag, Kerstmis.*
 Merknamen: *Volkswagen, Adidas, Nintendo, Apple, Ikea, Google.*
 Titels van boeken en films: *Hoe overleef ik mijn ouders?, Kruistocht in spijkerbroek.*
 Aardrijkskundige namen: *Utrecht, Limburg, de Rijn, Azië, de Noordzee, de Alpen.*

Bonjour. Ik kom uit Frankrijk. Ik ben een Fransman. Ik spreek Frans en ik drink Franse wijn.

Komma's worden heel vaak gebruikt in teksten. Als je een komma ziet staan, neem je even een korte leespauze. Het maakt een zin of tekst makkelijker leesbaar.

Je gebruikt komma's:

- Als je van twee zinnen één zin maakt. De komma komt voor het voegwoord.

Opa wil terug naar Suriname. Hij is daar geboren.

Opa wil terug naar Suriname, want hij is daar geboren.

Let op: er komt geen komma voor het voegwoord *en*.

Mijn oma is heel erg lief en ze bakt altijd lekkere taart.

- Als je een aantal dingen opnoemt: bij een opsomming dus.

Deze dieren vind ik leuk: slangen, krokodillen, hagedissen en leguanen.

- Tussen twee of meer bijvoeglijke naamwoorden.

De bruid droeg een mooie, lange, witte jurk.

- Tussen twee persoonsvormen:

Wat zij gezegd heeft, zal ik nooit vergeten.

- Als je meer over iets of iemand wilt vertellen. Dat stukje tekst staat dan tussen twee komma's.

Michael Jackson, het beroemde popidool, kon heel goed dansen.

Heb je wel eens een woord in het woordenboek, een plaatsnaam achter in je atlas of een achternaam in een lijstje met telefoonnummers opgezocht? Dan is het handig als je de volgorde van de letters van het alfabet goed kent. Want de woorden staan daarin op **alfabetische volgorde**.

Je zoekt natuurlijk eerst op de eerste letter. Maar: zijn er meer woorden die met dezelfde letter beginnen? Dan kijk je naar de tweede letter.

Amsterdam
Breda
Groningen
Rotterdam
Utrecht

Zijn de tweede letters ook overal hetzelfde? Dan kijk je naar de derde letter en naar de volgende letters.

Let op: Heet iemand *De Boer*, *Van Dam* of *Van der Weegen*? Dan zoek je bij *Boer*, *Dam* of *Weegen*.

Amsterdam
Apeldoorn
Arnhem

Amersfoort
Amstelveen
Amsterdam